

בא ברייתא פוכה דף ג'
ע"א ובגרסת הרי"ף:

יג (עח) * כ"א בית (עט) שאין בו (פ) ד' אמות (פא) * על ד' אמות

פתחי מזוזות

ביאורים

שחייב (ומסתמא היתה שם לפני כן). * בית שאין בו וכו' עיין בפנים (סק"פ) שהבאנו מש"כ רעק"א בחדר קטן לפני מחדר גדול שיוצאים מחדר גדול לחדר קטן, שהפתח ההוא חייב במזוזה מצד הגדול שיוצאים ממנו דרך פתח זה לחדר הקטן, ויהיה נידון חדר קטן כאויר דמ"מ חייב כאילו יוצא מפתח זה לשוק, עכ"ל. ולכאן קשה מדוע הזכיר הטעם שהקטן נידון כאויר ולא כתב הטעם בפשטות שהפתח חייב משום שמשמש גם כניסה לגדול. ונראה דרעתו שבחדר קטן היוצא מחדר גדול ודאי שהפתח שביניהם עיקרו נעשה לשם כניסת הקטן, וא"א לחייבו משום שמשמש גם כניסה לחדר הגדול אי לאו דנימא דמחמת קטנות החדר אינו נחשב כאן וכאילו הוא אויר ויש כאן פתח יציאה לשוק, והרי הוא כפתח הכניסה לבית שמוציא בפתח הכניסה לבית. ועיין כאן (סק"פ) שהבאנו מש"כ המנח"י (ח"ד סי' צב) שכל דינו של רעק"א הוא דוקא כשהחדר הקטן בנוי באופן שיש לו ג' דפנות בפני"ע חוץ לבית ורק הכותל שבו נמצא הפתח הוא המחובר ביניהם, אבל אם כותלי החדר הקטן הם מכותלי הבית (ראה לקמן פתחי עין עמ' לט אויר בא) שבוה אם נאמר שמחיצותיו כנטולות דמיון אם כן גם הדופן שבו הפתח כנטול, כיון שאין לו תכלית אחרת מלבד כניסה לחדר הקטן ופטור. והנה אף שהוא היחיד שחידש כן בדעת רעק"א, ומסתימת דברי הפוסקים לא משמע שיהיה פטור

הפוסקים

שמשמשים כניסה לבתים כמשנ"ל לעיל סעיף ז, משא"כ מקומות קטנים שאינם משום כניסה ומעבר, כל שאין בהם דע"ד פטורים ממזוזה דהו כחור בעלמא. והרבה (ו) פוסקים כתבו דלענין דינא יש לחוש לדברי החמו"ד ויקבע מזוזה בלי ברכה. ועיין עוד לקמן (סקפ"א) בחדר קטן הפתוח לגדול מה דינו. (עט) שאין בו דע"ד. וארון (ז) גדול הצמוד לקיר ומיועד לתליית בגדים וכד' שיש לו שתי מזוזות ומשקוף, או חדר קטן המיועד לתשמיש זה, אף ביש בו דע"ד יש לפוטרו ממזוזה, שהרי פתח זה אינו משמש לכניסה ויציאה אלא רק פותחים דלת ומשתמשים שם ע"י הולכה והבאה מבחוץ, ואנן פתח העשוי לכניסה ויציאה בעינן. ומטעם

שער הציון

(יא) פמ"ג ס"ס תרמ"ג וכ"פ המשנ"ז צ"ס תרכ"ז (א) לבוש עפ"י גמ' פוכה ג: (ב) חידושי הרש"ש פוכה ג., חובת הדר פ"ד סקט"ז ועוד כמה אחרונים: (ג) חובת הדר ש"ס: (ד) דעת קדושים סק"ט, מקדש מעט סקל"ז, שו"ת אבני נזר סי' שפ אות ז', ספר קנאת סופרים סי' קית, מזוזות ציתן סק"ג, פרשה סדורה סי' יד, ח"א סי' יא סעיף יב, ועוד: (ה) פרשה סדורה ש"ס: (ו) זן איש חי ש"צ פרשת כי מצוא סעיף יט, שו"ת אפרקסמא דעניא סי' קב, שו"ת תשנז האפוד סי' לא, שו"ת מנח"י סי' נב, שו"ת ישכיל עבדי, שו"ת אבן ישראל ח"ז סי' לד, שו"ת אור לציון ח"א סי' יד: (ז) שו"ת מנח"י ח"ד סי' נב:

ביאורים

פתחי מזוזות

בכה"ג, מ"מ עפמשנ"ת דבריו מסתברים, הואיל ועיקר יסודו של רעק"א הוא שהחדר הקטן נידון כאויר ומחיצותיו כנטולות, דאם לאו כנטולות ממש דמין לא היה מקום לחייב אף את פתח החדר הגדול, וק"ל. * על ד'

אמות פטור. עיין בפנים (סקפ"א) מה שדנו הפוסקים אם הלכה כרעק"א ומניח בימין כניסה לחדר הגדול, או כדברי החמודי דניאל ומניח בימין כניסה לקטן. ואע"פ שמסתימת דברי הפוסקים שפסקו כרעק"א ולא הזכירו שיטת החמודי משמע שאין פוסקים כחמודי בזה, וכן לאידך גיסא לפוסקים שפסקו כחמודי ולא הזכירו שיטת הרעק"א משמע שלא פוסקים כמותו, מ"מ מדברי החמודי משמע שאף שמסכים לדברי רעק"א להניח בימין כניסה לגדול, דעתו מסכמת שגם בחדר שאין בו דע"ד ומשמש לתשמיש מיוחד שידוע שדי לו בפחות מדע"ד, חייב במזוזה מטעם דחוי למילתיה. ולכן כתב החמודי (סי' קס"ט סק"ב) שאין אומרים שיתחייב להניח מזוזה בפתח בית הכסא לרעת רעק"א משום שמשמש כניסה לחדר שלפני בית הכסא, דדוקא בחדר שאין בו דע"ד שאינו חשוב שדינן פתחו בחדר החדר החיצון ומתחייב מחמת החיצון, משא"כ בבית הכסא, שהרי שימוש בית הכסא נחשב תשמיש דירה אלא שאינו עשוי לכבוד וכיון דדירתו הוא הרי הפתח מתייחס לשם (לביה"כ) ולא לבית החיצון, וגם אין מפסיד במה שאין בבית הכסא דע"ד כיון שראוי לתשמישו וכו' עכ"ד.

מבואר בזה דדעתו של החמודי לחייב מזוזה בחזי למילתיה מצד עצמו וכסברת החמודי. ואין סתירה ממה שפסק גם כרעק"א, דס"ל לחמודי שאפשר שאף רעק"א מורה דבמיוחד לתשמישו חשיב כחדר בפני עצמו וא"צ דע"ד וחייב בימין כניסה לאותו חדר, ורק כשאינו משמש תשמיש מיוחד ואין בו דע"ד וכמאן דליתיה דמי חייב מצד שמשמש גם כניסה לחדר הגדול וכמשנ"ת. ויש עוד ראיה לזה ממה שכתב בספר מזוזות ביתך (שעה"צ אות קו) גבי חדר תבשיל פנימי שאין בו דע"ד ופתוח לפרוודור שאין בו דע"ד ואותו פרוודור פתוח לחדר גדול, ששמע שהחמודי נסתפק בזה ולפעמים הורה לקבוע מימין כניסה לבית התבשיל, ושמא טעמו של החמודי שחשש שבית

זה (ס) יש לפטור גם ארון העשוי תחת המדרגות (ראה לקמן פתחי עין עמ' תיד איור לד'). (פ) ד' אמות על ד' אמות פטור. היינו מצד עצמו, אבל חדר לפנים מחדר שיוצאים מחדר גדול לחדר קטן שאין בו דע"ד, אותו פתח שביניהם חייב במזוזה מצד הגדול שיוצאים ממנו דרך פתח זה לחדר הקטן, דאף שנידון חדר הקטן כאויר מ"מ חייב דהוי כיוצא מפתח זה החוצה, כך חידש הגרעק"א והיינו אף כשהחדר הקטן סגור. ולפי"ז (ט) קובע המזוזה בימין כניסה מן הקטן אל הגדול שחיובו רק משום הגדול. ויש חולקים (י) ע"ז ופוטרים ממזוזה, שכל שאין בו דע"ד בטל לחדר הגדול והכל כחדר אחד והיוצא מן הקטן לגדול אינו כנכנס למקום אחר, וה"ז דומה למי שיש בביתו ארגז גדול והוא נכנס ויוצא בו, ואינו (יא) נחשב כפתח אלא הכל ככותל עבה והקטן נחשב כצוה"פ של הגדול. ולענין דינא עיין לקמן (סקפ"א). ויש (יב) מי שכתב שהרעק"א לא דיבר אלא דוקא כשהחדר הקטן בנוי באופן שיש לו ג' דפנות בפני עצמן מחוץ לבית ורק הכותל שבו הפתח משותף בינו לחדר הגדול (ראה לקמן פתחי עין עמ' תט איור כ), שבוזה אם נחשיב את מחיצות הקטן כנטולות או יש כאן פתח לחוץ וחייב מצד עצמו, אבל אם כתלי החדר הקטן תוך כתלי הבית (ראה לקמן פתחי עין עמ' תט איור כא), שאם נחשיב את מחיצותיו כנטולות או גם הדופן שבו הפתח יחשב כנטול, א"כ כיון שאין לו תכלית אחר אלא לצורך החדר הקטן ואין כאן פתח, פטור אף לדעת רעק"א, וכן ראוי להורות. ועיין כאן בביאורים (ד"ה בית שאין בו) מש"כ עוד בזה. (פא) על ד' אמות פטור. וכשנכנס מחדר גדול לקטן שמחמירים להניח בפתח שביניהם, אם מצד שיטת רעק"א או מצד שיטת החמודי דניאל כמשנ"ת לעיל, דנו הפוסקים באיזה צד יניח המזוזה. שהרי לדעת רעק"א מניח בימין כניסה לגדול, ולדעת החמודי דניאל מניח בימין כניסה לקטן, ואנן היכי נעביד. יש פוסקים (יג) שפסקו בזה כרעק"א שמניח בימין כניסה לגדול, ויש

שער הציון

(ח) שס: (ט) אחרונים: (י) לחם הפנים על קינוש"ע אות ג, שו"ת חסד לאלפים סי' נא, שו"ת תורת נחמאל לנצל הקרנן נחמאל סי' לג, שו"ת מקרי לז סי' קכט, שו"ת אגרות משה ס"ס קפא: (יא) גידולי הקדש סי' רפט אות ט: (יב) שו"ת מנח"מ ח"ד סי' זב: (יג) כך משמע מהחמודי סי' קסט סק"ה וסק"ו, דעת קדושים סקי"ט, ערוך השולחן

פתחי

סימן רפו סעיף יג

מזוזות

מג

באר הגולה

(פב) פטור כ" ואם יש בו (פג) כדי לרבע ד' אמות על ד' אמות

אוצר החכמה

כב טור בשם הרמב"ם
שם בפ"ו דס"ל כל שיש
בו לרבע כן ראוי לדירה
הוא והוא ככלל ד' אמות על ד"א:

פתחי מזוזות

ביאורים

התבשיל חוי למילתיה וצ"ע (עכ"ד ספר מזוזות ביתך). הרי קמן רבמקום מיוחד לתשמיש דעת החזו"א לחייב בפחות מדע"ד ובימין כניסה לקמן וכמשנ"ת. (ואולי אפשר"ל דוקא בחדרים קטנים שמשמשים לאחסון חפצים בזה סבר החזו"א שפטורים ודלא בחמו"ד, ומטעם שלא נקרא מיוחד לזה, אבל בבית התבשיל שהוא שימוש דירה ומיוחד לזה חייב, ואולי גם בחדרים קטנים לאחסון חפצים מחייב החזו"א, וצ"ע) ולפי"ז יש יותר סמך לפוסקים שפסקו כדעת החמו"ד, דאפשר דבחוי למילתיה אף רעק"א מודה דנחשב כאילו יש בו דע"ד, ובפרט שיש לחמו"ד ראיה מבורגנין שאף בפחות מדע"ד מערבין עליהם דחזו למלתיהו וה"ה למזוזה, וכמו שכתבו כמה פוסקים שזהו מקורו של החמו"ד.

גובה י"ט מעליו. ויש מי שהורה (יט) דאינו ממעט אלא כשבנוי מהקרקע עד התקרה כגון ארונות מטבח וכיוצ"ב. ויש מי שכתב (יט) שבכל אופן אין ממעטים אף בקבועים, כיון (כ) דהחדר מצד עצמו יש בו שיעור ובנינים אלו תשמישי החדר הם, ולכן במטבחים וכד' יש לחייב במזוזה אף שמתמעט ע"י ארונות המטבח והשיש והכיורים ולפעמים אף ע"י תנורים קבועים. ולהלכה יקבע בלי ברכה אם נתמעט מדע"ד, לחוש לדעת הפוסקים. וכשיש (כא) מדרגות בתוך הבית, אין ממעטים משטחו ונידון כאילו השטח ישר אע"פ שאין המדרגות ראיות לשכיבה ודירה דמ"מ כך צורת שימושן בדירה, ואף אם יש גובה של ג"ט ממדרגה למדרגה ג"כ מצטרפין. (פג) כדי לרבע ד' וכו'. היינו שאם יש בשטחו כ"כ שיוכל לעשות ממנו רבוע שיהיה בו דע"ד חייב, שא"צ שיקיף בתוכו ריבוע ממש דע"ד אלא אם יש בשטחו ט"ז אמה חייב בכל צורה שהיא, כך הוציא הרא"ש מדברי הרמב"ם וכך פסק כאן השו"ע לדינא. מיהו דעת הרא"ש שאינו מתחייב עד שיהיה בבית כדי להקיף בו ריבוע של דע"ד (ריבוע מגו עיגולא). ולדינא (כז) אם יש בו רק שטח של ט"ז אמה ואין בו להקיף ריבוע דע"ד יקבע מזוזה בלא ברכה. ואע"ג דלענין סוכה עגולה קי"ל (או"ח סי' תרלד סעיף ג) דצריך היקף ז' על ז' טפחים ממש ולא סגי בשטח מ"ט טפחים (וכ"פ גם הרמב"ם), שאני (כג) סוכה דבענין שיכנס בה ראשו ורובו ושולחנו ובפחות מהיקף ועו"ט שהוא שטח קטן ביותר לא סגי, משא"כ לענין מזוזה שתלויה בשיעור ד"א שהוא גדול יותר כל שיש בה שטח של דע"ד אמות מקרי דירה בהכי וחייב, וע"ע בביאורים (ד"ה אע"פ) מה שכתבנו בזה.

שער הציון

סעיף כג, שו"ת קנאת סופרים סי' מ: (יד) שו"ת שצט הלוי ח"צ סי' קנב: (טו) עיין לעיל שעה"ל אות ו: (טז) הגר"י פישר זצ"ל בשו"ת אגן ישראל ח"ז סי' לד, הגרצ"ל אגף שאלו זצ"ל בשו"ת אור לציון ח"א סי' יד ומעיד שכן הורה הגר"ע עטיה זצ"ל: (יז) מקדש מעט סק"מ: (יח) שו"ת ישכיל עבדי ח"מ סי' יט: (יט) שו"ת מהרש"ם ח"ג סי' רסג: (כ) שו"ת שצט הלוי ח"צ סי' קנו, וכעין זה כתב גם בחזקת הדור פ"ד סקכ"ז: (כא) דעת קדושים סק"ג: (כב) ש"ך סקכ"ג: (כג) מג"א סי' תרלד סק"א ודלא כט"ז שם:

באר הגולה מד פתחי סימן רפו סעיף יד מזוזות

בג מימרה דרנא
מנחות דף ל"ג ע"ב
ותני רב שמואל בר
יהודה וכו' יומא דף
י"א ע"ב: בד הרמב"ם
שם וכתב הכ"מ מילתא
דסגרא היא:

בשוה (פד) * אע"פ שארכו יתר על רחבו או שהוא עגול או בעל
ה' זוויות חייב (רמב"ם שם ד"ב): יד (פה) כ"ב בית (פו) שאין לו תקרה (פז)
פטור כ"י היה מקצתו מקורה ומקצתו אינו מקורה אם היה הקירוי

ביאורים

* אע"פ שאורכו יותר על רוחבו וכו'. עיין בפנים
(סקפ"ג) שכתבנו שזו דעת הרמב"ם שא"צ שיקף בתוכו
ריבוע ממש דע"ד אלא אם יש בשטחו סך ט"ז אמה בכל
צורה שהוא חייב, כך הוציא הרא"ש מדברי הרמב"ם וכך
פסק באן בשו"ע. ולדעת הרא"ש אין הבית מתחייב עד
שיהיה בו להקיף ד' על ד' אמות. ועיין בט"ז או"ח סי'
תרל"ד (סק"ג) שלמד אחרת מהרא"ש והב"י בכוונת
הרמב"ם, שגם לענין מזוזה בעינן שיהיה בהקיף הבית ד'
על ד' בדוקא ולא סגי בשטח ט"ז אמה. ועיקר הכרחו הוא
דאלת"ה מ"ש מזוזה מסוכה דקי"ל התם דבעינן ריבוע ו'
על ו' טפחים בדוקא (ריבוע מגו עיגולא), ועוד הקשה הט"ז
במה שכתב הרמב"ם שיש בו לרבע דע"ד ב"שווה" וכו',
ולדברי הרא"ש מאי בשווה, אע"כ דהרמב"ם נזהר שלא
יבינו בדבריו דלא בעינן ריבוע ממש וסגי בצירוף להכי כתב
בשווה דבעינן דוקא שבעיגול יהיה ריבוע ד' על ד' בלא
צירוף. עוד כתב הט"ז להכריח דבריו ממש"כ הרמב"ם
ואצ"ל שאם היה אורכו יתר על רוחבו הואיל ויש בו כרי
לרבע דע"ד חייב, מאי "ואין צריך לומר" מאי רבותא מפי
בוה מבעיגול או בעל חמש זוויות. ומתוך כך הסיק הט"ז
שאף לרמב"ם בעינן שיהיה כרי להקיף ד' על ד' ממש.
והחזו"א (סי' קט"א אות ד ה) הסכים עם הט"ז, וכן דעת שו"ע
הרב באו"ח סי' שסו, וכן דעת הגרש"ק בשו"ת שנות חיים
(סי' ד) וכן דעת המאמר מרדכי בס' שצב (סק"ב).
ולענין דינא בודאי שאין להקל כשיטת הט"ז ודעיניה

פתחי מזוזות

(פד) אע"פ שארכו יתר על רוחבו. ומ"מ (נד)
צריך להיות לפחות ברוחב אמה, דאל"כ הוי כליתא,
דגברא באמתא יתיב ואינו ראוי לדירת אדם. ויש
(כה) מי שכתב שצריך לפחות רוחב ו' טפחים.
סעיף יד: (פה) בית שאין לו תקרה פטור.
משום (ח) שאינו ראוי לדירה. ושאינו חצר שחייבת
במזוזה אע"פ שאין לה תקרה (צ) דדרכה בכך.
ומרפסות (ג) שלנו היוצאות מהבתים דינן כחצר
וחייבות במזוזה אע"פ שאינם מקורות. ואם המרפסת
סגורה שאין לה פתח נוסף לרה"ר או לחצר עיין לעיל
בביאורים לסעיף ח (ד"ה בית שער) ובפתחי מזוזות שם
(סקנ"ו) מה שהעלנו לדינא דלדעת השו"ע יניח בימין
כניסה למרפסת וכך מנהג ירושלים. ולחזו"א מניח
בימין כניסה לבית. ובין כך ובין כך לא יברך. וכשיש
שם סככה מתקפלת והרגילות לסגרה ולפתחה תדיר,
יש מי (ד) שנסתפק אם נחשב שיש כאן תקרה
וחייבת כמו כל חדר בבית. ובית שדרכו
להשתמש בלא קרוי, דעת (ה) רוב הפוסקים שחייב,
דלאו דוקא חצר חייבת מה"ט, ויש מי (ו) שפקפק
בזה. ולענין דינא בודאי שחייב לקבוע, ואף לענין
ברכה נראה שיכול לסמוך על דעת רוב הפוסקים
ולברך, אלא שלכתחילה ראוי לברך על מקום אחר
ולפטור את זה. (פו) שאין לו תקרה פטור. בית

שלא לחייב בית עד שיהיה בהיקפו דע"ד, מאחר שהשו"ע לא פסק כן והרא"ש גם למד דלרמב"ם סגי בשטח ט"ז אמה.
וקושיות הט"ז יש ליישב, דעל מה שהקשה מ"ש מזוזה מסוכה, כבר כתב המג"א (או"ח סי' תרל"ד סק"א) דשאני סוכה דבעינן
שתהיה מחזקת ראשו רובו ושולחנו ובפחות מכן (אם אינה מרובעת) לא סגי. ומה שהקשה מאי 'בשווה' כבר כתב בספר
מעשה רב דהך בשווה קאי אכדי לרבע שכתב הרמב"ם לעיל (ולא על ד' אמות), שלא נטעה לומר דבעינן דוקא דע"ד
תוך העיגול (ריבועא מגו עיגולא), דליתא, אלא לעולם סגי בצירוף של כל מה שנמצא בעיגול, או ששווה שטחו לדע"ד.

שער הציון

(נד) דעת קדושים סק"כ, שו"ת חכם לני סי' קמב: (כה) שו"ת המעוררות משונה ח"צ סי' לו: (ח) רבינו ירוחם
נתיב כל ח"ו: (צ) רא"ש בהלכות מזוזה: (ג) דעת רוב הפוסקים: (ד) ספר שיעורין של תורה שעורי המלוות אות
לא: (ה) שו"ת הר הכרמל סי' כג הו"ד צפת"ש, שו"ת ארבעה טורי אבן סי' יד, וכן מוכח מהפר"ח שם, דה"מ סי'
ללח אות י, פרשה סדורה סי' מא, ועוד: (ו) קונטרס המזוזה ס"ק קסב, ספר נרנח הבית שער צ אות יז:

כנגד הפתח (פח) חייב במוזוזה (פט) ^{כה} והוא שיהי' במקורה ד' על ד':

ביאורים

ומה שהקשה הט"ז מאי ואצ"ל שאם היה אורכו יתר על רוחבו וכו', נלע"ד דקאי על מה שכתב הרמב"ם בתחילה שאע"פ שהוא עגול או בעל חמש זוויות חייב אם יש בשטחו ט"ז אמה, אע"פ שההתעגלות והזוויות שבהדר מגבילות את השימוש בו, דס"ס יש בו ט"ז אמה, ועתה הוסיף ואין צריך לומר שאם אורכו יתר על רוחבו שבוה השימוש יותר נוח שחייב בודאי, ודוק.

פתחי מוזוות

שאין לו גג, כגון שראשי הדפנות משופעות ודבוקות זו בזו כמין צריף (ראה לקמן פתחי עין עמ' תיב איור כח), או שסמך ראש הדופן של בית זה לכותל אחר (ראה לקמן פתחי עין עמ' תיב איור כט), אין (י) זה נחשב לגג ומקום זה פטור ממוזוזה, וכמו שמצינו שסוכה העשויה כמין צריף פסולה (או"ח תרלא סעיף י). ואם יש גובה טפח בדפנות (ראה לקמן פתחי עין עמ' תיב איור ל), או שיש גג ברוחב טפח או אפילו שפתוח למעלה טפח (ראה לקמן

פתחי עין עמ' תיב איור לא), י"א (ח) שכמו שהכשירו בסוכה בכה"ג ה"ה לענין מוזוזה וחייב (אם יש בשטחה ד' על ד' אמות וגובה חללה י' טפחים). ויש (ט) מי שפטר אף כשיש גובה טפח בדפנות וכעין מה שמצינו לקמן סי' רפז (סעיף ב) לענין בית שיש לו מוזוזה מכאן ומכאן וכיפה כמין קשת על שתי המוזוות במקום המשקוף, שאם יש בגובה המוזוות י"ט או יותר חייב במוזוזה ואם אין בו י"ט פטור, וטעם הדבר (לדעת הרמב"ם) מפני שצריך שיהיה היכר והבדל בין המוזוות והמשקוף איזה בזקיפה ואיזה בשכיבה, דבלא"ה לא מקרי פתח, ורק כשיש מוזוות ישרות בגובה י"ט או ההתעגלות אח"כ נחשבת כמשקוף, וא"כ ה"ה לענין כותל וקריו, כיון דקי"ל דבית שאין לו תקרה פטור א"א להחשיב הכותל והקריו יחד. לכן לענין דינא אם יש גובה טפח בדפנות יקבע מוזוזה בלא ברכה, ומשום סב"ל. ומ"מ (י) במקום שדרכו בכך כגון העליות שבגגות הבתים שתחת הרעפים שמשתמש שם לשאר דברים, חייב לקבוע שם (בברכה) מטעמא דדרכו בכך, ולא גרע מחצר שאין לה תקרה שחייבת משום שדרכה בכך. וכשיש רוחב טפח בגג (ואין דרכו בכך) ראוי לברך על מוזוזה אחרת ויפטור זאת. (פז) פטור. ומה שלפעמים סוגרים פינת חדר גדול ע"י קיר גבס או לוחות עץ ונוצר כעין חדר קטן תוך החדר הגדול (ראה לקמן פתחי עין עמ' תיב איור לב) ואין מחיצות הקטן מגיעות עד התקרה, (יא) אין נחשב כחדר בלא תקרה, וחייב במוזוזה אם יש לו צורת הפתח. ויש (יג) מי שפטר בזה כמו שמצינו לענין עירוב (או"ח סי' שע סעיף ג) דמחיצות שאין מגיעות לגג לא חשובות מחיצות להחשב חדר קטן בתוך חדר גדול והכל חשוב כחדר אחד, א"כ ה"ה לענין מוזוזה אין כאן חדר בפנ"ע. ויש (יג) מי שכתב לפטור מטעם שחדר כזה אין נחשב לבית דירה לתשמיש צנוע. ולענין דינא נראה דיקבע בלא ברכה, דסב"ל. הניח סכך במקום תקרה, יש מי (יד) שכתב שהסכך כתקרה לענין זה וחייב במוזוזה. ויש (טו) מי שפטר דהוי כאין קירוי, ונראה דגם כאן יקבע בלא ברכה, וע"ע מש"כ לעיל סקע"ה. (פח) חייב במוזוזה. אבל כשאינו נגד הפתח פטור, שאין (טז) ע"ז שם פתח של בית, שאין עושין כך פתחי בתים. מיהו (יז) כל שאין הקריו רחוק ג"ט מהפתח חייב מדין לבוד. (פט) והוא שיהיה במקורה ד' על ד'. ואז אפילו חלק ממקום דע"ד פתוח לצורך הארובה הרי הוא מצטרף (יח) להשלים שיעור דע"ד וחייב, שהרי כך הדרך (יט) להיות פתוח למעלה שיעור זה לצורך הוצאת העשן והרי הוא כחצר שדרכו בכך. ועוד יש לחייבו משום רובו ככולו.

שער הציון

(י) קונטרס המוזוזה ס"ק קסה, שו"ת משיב דבר ח"ב סי' פא: (ח) קונטרס המוזוזה שם, שו"ת אוהל אברהם (שאג) סי' מז: (ט) שו"ת משיב דבר ח"ב סי' פא, ונחוצה הדר פ"ד סקכ"ה נשאר נספק גם לגבי גג צרוח טפח אם דומה לדין סוכה: (י) שו"ת אוהל אברהם שם: (יא) שו"ת שצט הלוי ח"ב סי' קנג: (יב) ערך ש"י, שו"ת קנין תורה ח"א סי' קנה: (יג) שלום ואמת סקמ"ו: (יד) שו"ת שצט הלוי ח"ב סי' קנג: (טו) מקדש מעט סקמ"ג, שו"ת הר הכרמל סי' כג: (טז) פרשה סדורה סי' מז: (יז) קונטרס המוזוזה ס"ק קסו, ודעת קדושים סקכ"ב נסמפק בזה: (יח) מוזוות ביתך נשעה"ל אות קיז המבאר כן את דברי תשובת אגודת אוזב סי' יג: (יט) תשובת אגודת אוזב שם: